

ГО «ТИ ПОТРІБЕН УКРАЇНІ»

**Тренінг «Фінансовий моніторинг у діяльності неприбуткових організацій.
Бухгалтери ФОП як суб'єкти первинного фінансового моніторингу.»,
організований ГО "Ти потрібен Україні"**

Дата проведення: 01.05.2026 року

Авторка матеріалу та спікерка: Вільовкіна Лілія, юристка, тренерка, експертка з юридичного/податкового/бухгалтерського супроводу статутної діяльності неприбуткових організацій та волонтерської діяльності

Тренінг складається з блоків:

1. Історія формування законодавства України щодо фінансового моніторингу.
2. Система фінансового моніторингу. Суб'єкти державного фінансового моніторингу.
3. Спеціальні визначені суб'єкти первинного фінансового моніторингу.
4. КВЕДи спеціально визначених СПФМ.
5. Завдання та обов'язки СПФМ: реєстрація СПФМ та навчання.
6. Завдання та обов'язки СПФМ: організація фінансового моніторингу.
7. Завдання та обов'язки СПФМ: проведення фінансового моніторингу.
8. Відповідальність СПФМ. Ризики для неприбуткової організації.
9. Неприбуткові організації – клієнти СПФМ. Блокування рахунків неприбуткових організацій.
10. Історія виникнення терміну «кінцевий бенефіціарний власник» (КБВ).
11. Кінцевий бенефіціарний власник неприбуткової організації.
12. Структура власності про відсутність КБВ.

ІСТОРІЯ ФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ЩОДО ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення

м. Київ
6 грудня 2019 року
№ 361-ІХ

2020 р.	
28.04.2020	Редакція, підстава - 524-ІХ
Набрання чинності Стан: Чинний	

Діючий закон № 361 прийнятий 06.12.2019 року, набрав чинності 28.04.2020, але законодавство України щодо фінансового моніторингу НЕ зародилось зараз.

До діючого закону було ще 2 закони, при чому перший був прийнятий у 2002 року.

1. Цей Закон набирає чинності через чотири місяці з дня його опублікування, крім абзацу третього підпункту 9 пункту 6 розділу Х цього Закону, який набирає чинності з дня введення в дію Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг" від 12 вересня 2019 року № 79-ІХ.

2. Визнати таким, що втратив чинність, Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 50-51, ст. 2057 із наступними змінами).

ЗАКОН УКРАЇНИ

{Закон втратив чинність на підставі Закону № 361-ІХ від 06.12.2019, ВВР, 2020, № 25, ст.171}

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення

м. Київ
14 жовтня 2014 року
№ 1702-VII

06.02.2015	Редакція, підстава - 78-VIII
Набрання чинності Стан: Чинний	

2. Визнати таким, що втратив чинність, Закон України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму" (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 1, ст. 2, № 5, ст. 48, № 14, ст. 104; 2004 р., № 36, ст. 433; 2006 р., № 12, ст. 100; 2010 р., № 29, ст. 392; 2011 р., № 41, ст. 413; 2012 р., № 7, ст. 53, № 25, ст. 263; 2013 р., № 21, ст. 208, № 51, ст. 716; 2014 р., № 4, ст. 61, № 12, ст. 178, № 20-21, ст. 712).

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму

м. Київ, 28 листопада 2002 року
N 249-IV

2003 р.

11.06.2003

Набрання чинності
Стан: Чинний

СИСТЕМА ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення

м. Київ
6 грудня 2019 року
№ 361-ІХ

Розділ II СИСТЕМА ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

Стаття 6. Система та суб'єкти фінансового моніторингу

1. Система фінансового моніторингу складається з первинного та державного рівнів.

2. Суб'єктами первинного фінансового моніторингу є:

1) банки, страховики (у тому числі під час здійснення діяльності з перестраховання), страхові (перестрахові) брокери, кредитні спілки, ломбарди та інші фінансові установи;

2) оператори платіжних систем;

3) професійні учасники організованих товарних ринків;

4) професійні учасники ринків капіталу, крім осіб, які провадять діяльність з організації торгівлі фінансовими інструментами;

5) оператори поштового зв'язку, які надають фінансові платіжні послуги та/або послуги поштового переказу, та/або послуги із здійснення валютних операцій;

6) філії або представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, що надають фінансові послуги на території України;

7) спеціально визначені суб'єкти первинного фінансового моніторингу (крім осіб, які надають послуги в рамках трудових правовідносин);

8) постачальник послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів;

9) інші юридичні особи, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але надають окремі фінансові послуги.

3. Суб'єктами державного фінансового моніторингу є Національний банк України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, Міністерство юстиції України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Міністерство цифрової трансформації України та спеціально уповноважений орган.

бб) фінансовий моніторинг - сукупність заходів, що вживаються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії, що включають проведення державного фінансового моніторингу та первинного фінансового моніторингу;

Суб'єкти
державного фінансового моніторингу

Суб'єкти
первинного фінансового моніторингу

Клієнти

31) клієнт - будь-яка особа, яка:

звертається за наданням послуг до суб'єкта первинного фінансового моніторингу;

користується послугами суб'єкта первинного фінансового моніторингу;

є стороною договору (для суб'єктів первинного фінансового моніторингу, щодо яких Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку відповідно до статті 18 цього Закону виконує функції державного регулювання і нагляду);

є гравцем в азартну гру чи учасником лотереї (для суб'єктів первинного фінансового моніторингу, визначених у підпункті "з" пункту 7 частини другої статті 6 цього Закону);

СПЕЦІАЛЬНІ ВИЗНАЧЕНІ СУБ'ЄКТИ ПЕРВИННОГО ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ.

Стаття 6. Система та суб'єкти фінансового моніторингу

7) спеціально визначені суб'єкти первинного фінансового моніторингу (крім осіб, які надають послуги в рамках трудових правовідносин):

- а) суб'єкти аудиторської діяльності;
- б) бухгалтери, суб'єкти господарювання, що надають послуги з бухгалтерського обліку;
- в) суб'єкти господарювання, що здійснюють консультування з питань оподаткування;
- г) адвокатські бюро, адвокатські об'єднання та адвокати, які здійснюють адвокатську діяльність індивідуально;
- д) нотаріуси;
- е) особи, які надають послуги щодо створення, забезпечення діяльності або управління юридичними особами, трастами та іншими утвореннями без статусу юридичної особи;
- є) суб'єкти господарювання, що надають посередницькі послуги та/або консультаційні послуги під час здійснення операцій з нерухомим майном;
- ж) суб'єкти господарювання, які здійснюють торгівлю за готівку дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням та виробами з них;
- з) суб'єкти господарювання, які проводять лотереї та/або азартні ігри;
- и) суб'єкти господарювання, які здійснюють торговельну діяльність культурними цінностями та/або надають посередницькі послуги в такій діяльності;

Особи, які працюють по трудовим договорам (працівники) та ЦПД, **не є СПФМ.**
СПФМ = суб'єкти господарювання (ФОП, ТОВ тощо) та особи, які провадять незалежну професійну діяльність (адвокати, нотаріуси, аудиторі).

Стаття 18. Повноваження та обов'язки суб'єктів державного фінансового моніторингу

1. Державне регулювання і нагляд у сфері запобігання та протидії здійснюються щодо:

3) суб'єктів аудиторської діяльності; бухгалтерів; суб'єктів господарювання, що надають послуги з бухгалтерського обліку; суб'єктів господарювання, що здійснюють консультування з питань оподаткування; суб'єктів господарювання, що надають посередницькі та/або консультаційні послуги під час здійснення операцій з нерухомим майном; суб'єктів господарювання, які здійснюють торгівлю за готівку дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням та виробами з них; суб'єктів господарювання, які проводять лотереї та/або азартні ігри; суб'єктів господарювання, які здійснюють торговельну діяльність культурними цінностями та/або надають посередницькі послуги в такій діяльності, Національної установи розвитку, - центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;

У наведеному вами фрагменті (який є цитатою зі статті 18 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації...») йдеться про **Міністерство фінансів України.**

4) адвокатських бюро, адвокатських об'єднань та адвокатів, які здійснюють адвокатську діяльність індивідуально; нотаріусів; суб'єктів господарювання, що надають юридичні послуги; осіб, які надають послуги щодо створення, забезпечення діяльності або управління юридичними особами, трастами та іншими подібними правовими утвореннями, - **Міністерством юстиції України.**

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб

2. Суб'єктами господарювання визнаються учасники господарських відносин, які здійснюють господарську діяльність, реалізуючи господарську компетенцію (сукупність господарських прав та обов'язків), мають відокремлене майно і несуть відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах цього майна, крім випадків, передбачених законом.

3. Суб'єктами господарювання є:

господарські організації - юридичні особи, створені відповідно до [Цивільного кодексу України](#), підприємства, а також інші юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані у встановленому законом порядку;

громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які здійснюють господарську діяльність та зареєстровані відповідно до закону як підприємці.

КВЕДИ СПЕЦІАЛЬНО ВИЗНАЧЕНИХ СПФМ.

- а) суб'єкти аудиторської діяльності;
- б) бухгалтери, суб'єкти господарювання, що надають послуги з бухгалтерського обліку;
- в) суб'єкти господарювання, що здійснюють консультування з питань оподаткування;

69.20	Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування <i>Цей клас включає:</i> <ul style="list-style-type: none"> • облік комерційних операцій компаній та фізичних осіб • підготовку або аудит фінансових рахунків • перевірку рахунків та підтвердження їх точності • складання податкових декларацій для приватних осіб або підприємств • консультативні послуги та послуги з представництва клієнтів у податкових органах
-----------------------	--

г) адвокатські бюро, адвокатські об'єднання та адвокати, які здійснюють адвокатську діяльність індивідуально;

г) нотаріуси;

д) суб'єкти господарювання, що надають юридичні послуги;

69.10	Діяльність у сфері права <i>Цей клас включає:</i> <ul style="list-style-type: none"> • юридичне представництво інтересів однієї сторони, що виступає проти іншої сторони в судах або інших судових органах, як особисто членами колегії адвокатів, так і під їх керівництвом:<ul style="list-style-type: none"> ◦ консультативні послуги та представництво в цивільних справах ◦ консультативні послуги та представництво в кримінальних справах ◦ консультативні послуги та представництво в трудових суперечках • загальні консультації та складання юридичних документів:<ul style="list-style-type: none"> ◦ свідцтв про реєстрацію підприємств, статутів підприємств та інших документів, пов'язаних зі створенням підприємств ◦ патентів і авторських прав ◦ підготовку різних юридичних документів, заповітів, доручень тощо • діяльність державних та приватних нотаріусів, судових виконавців, третейських суддів, експертів і арбітрів
-----------------------	---

ФОП є СПФМ, якщо:

- 1) Наявність КВЕДу (не обов'язково основного);
- 2) Фактичне надання послуг по КВЕДу, що підпадає під фінансовий моніторинг (доказ – звітність ФОП + первинні документи).

е) особи, які надають послуги щодо створення, забезпечення діяльності або управління юридичними особами, трастами та іншими утвореннями без статусу юридичної особи;

70.10	Діяльність головних управлінь (хед-офісів) <i>Цей клас включає</i> спостереження й управління різними підрозділами компанії або підприємства; здійснення стратегічного й організаційного планування та прийняття рішень щодо ролі компанії або підприємства; встановлення оперативного контролю й управління щоденними операціями відповідних підрозділів. <i>Цей клас включає діяльність:</i> <ul style="list-style-type: none"> • головних управлінь (хед-офісів) • централізованих адміністративних офісів • корпоративних офісів • районних і регіональних офісів • допоміжних офісів з управління
-----------------------	--

70.22	Консультування з питань комерційної діяльності й керування <i>Цей клас включає</i> надання консультативних послуг, управлінської та організаційної підтримки компаніям та іншим організаціям з питань керування, корпоративного стратегічного й оперативного планування, визначення напрямів розвитку бізнесу, управління змінами, зниження собівартості та інших фінансових питань, маркетингових цілей і політики, кадрової політики, стратегії виплат компенсацій і пенсій, планування виробництва та контролю. Надання комерційних послуг може включати консультування, управлінську й організаційну підтримку компаній і громадських організацій відносно: <ul style="list-style-type: none"> • проектування методики бухгалтерського обліку та правил, програм ведення звітності, процедур контролю виконання кошторису • консультування та підтримки компаній і громадських організацій у сфері планування, організаційних заходів, забезпечення ефективності та контролю, інформації з питань управління тощо <i>Цей клас включає також:</i> <ul style="list-style-type: none"> • діяльність арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів)
-----------------------	---

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ СПФМ: РЕЄСТРАЦІЯ СПФМ ТА НАВЧАННЯ

Стаття 8. Завдання, обов'язки та права суб'єкта первинного фінансового моніторингу

2. Суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний:

1) стати на облік у спеціально уповноваженому органі як суб'єкт первинного фінансового моніторингу та повідомляти спеціально уповноважений орган в порядку, визначеному

Де подавати: Виключно через **Електронний кабінет** на сайті Держфінмоніторингу (cabinet.fiu.gov.ua).

23) вживати відповідно до законодавства заходів для забезпечення проходження відповідальним працівником **навчання** у сфері запобігання та протидії протягом трьох місяців з дня його призначення, а також підвищення кваліфікації відповідального працівника шляхом **проходження навчання не менше одного разу на три роки** на базі відповідного навчального закладу, що належить до сфери управління спеціально уповноваженого органу, та в інших навчальних закладах за погодженням із спеціально уповноваженим органом;

24) вживати на постійній основі заходів з підготовки персоналу з метою належного виконання вимог цього Закону, зокрема **шляхом проведення освітньої та практичної роботи;**

Хто саме має вчитися?

- Якщо ви працюєте самостійно (як самозайнята особа), ви самі виконуєте роль «відповідального працівника» і проходите навчання.
- Якщо ви організація — навчання мають проходити відповідальний працівник та особи, які безпосередньо беруть участь у проведенні фінансових операцій.

Важливо: Навчання має проводитися в установах, які мають відповідну ліцензію або акредитацію від Держфінмоніторингу (наприклад, у Академії фінансового моніторингу).

5. Суб'єкт первинного фінансового моніторингу після проходження працівниками суб'єкта первинного фінансового моніторингу відповідного внутрішнього навчання забезпечує здійснення підсумкового контролю знань та забезпечує проходження повторного навчання тими працівниками, які за результатами такого контролю отримали незадовільні результати.

6. Суб'єкт первинного фінансового моніторингу **документує факт проведення відповідних навчальних заходів, фіксуючи таку інформацію:**

- 1) вид навчального заходу та назву навчального курсу;
- 2) прізвище, ім'я та по батькові (за наявності), посаду особи, яка пройшла навчання;
- 3) прізвище, ім'я та по батькові (за наявності), посаду особи, яка провела навчання (у разі проведення навчального заходу, крім електронних курсів);
- 4) місце проведення навчання (у разі відвідування зовнішнього навчального заходу);
- 5) дату проведення навчання;
- 6) копію сертифіката (за наявності).

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

НАКАЗ

07.06.2024 № 282

Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
16 липня 2024 р.
за № 1071/42416

Про затвердження Положення про здійснення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу, державне регулювання і нагляд за діяльністю яких здійснює Міністерство фінансів України

Зареєструватись + пройти навчання – першочергові завдання СПФМ

Під час перевірки СПФМ має надати:

- 1) Затверджений щорічний план навчання.
- 2) Сертифікат або інший документ про проходження навчання.

3. Суб'єкт первинного фінансового моніторингу щороку розробляє план проведення навчальних заходів з питань запобігання та протидії, який містить:

1) заплановані навчальні заходи (розроблені та проведені за рахунок внутрішніх кадрових ресурсів суб'єкта первинного фінансового моніторингу та/або із залученням зовнішніх лекторів/викладачів);

2) заплановані зовнішні навчальні заходи (відвідування працівниками суб'єкта первинного фінансового моніторингу зовнішніх навчальних заходів / проходження відповідних сертифікацій у сфері запобігання та протидії);

3) ознайомлення працівників суб'єкта первинного фінансового моніторингу з вимогами внутрішніх документів з питань фінансового моніторингу до початку виконання ними посадових обов'язків (у тому числі в разі суттєвої їх зміни) та в разі внесення змін до внутрішніх документів з питань фінансового моніторингу.

План проведення навчальних заходів з питань запобігання та протидії затверджується рішенням керівника або виконавчого органу (якщо виконавчий орган колегіальний) суб'єкта первинного фінансового моніторингу.

4. Навчальні заходи, які проводить суб'єкт первинного фінансового моніторингу, мають включати:

1) вимоги законодавства та внутрішніх документів з питань фінансового моніторингу;

2) відповідальність, що передбачена законодавством за порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії;

3) найвищі зони ризику суб'єкта первинного фінансового моніторингу за результатами оцінки ризик-профілю суб'єкта первинного фінансового моніторингу та відповідні зони ризику працівників з урахуванням їх повноважень, відповідальності та специфіки їх посадових обов'язків;

4) практичні аспекти роботи працівників суб'єкта первинного фінансового моніторингу, направлені на мінімізацію та уникнення ризиків у сфері запобігання та протидії з урахуванням специфіки посадових обов'язків працівників, їх повноважень та відповідальності, а також необхідного рівня знань та кваліфікації таких працівників, з метою належного ними виконання своїх обов'язків у сфері запобігання та протидії;

5) практичні аспекти роботи з наявними в суб'єкта первинного фінансового моніторингу автоматизованими програмними модулями з метою виконання вимог законодавства та внутрішніх документів з питань фінансового моніторингу;

6) наявні в суб'єкта первинного фінансового моніторингу процедури ескалації/інформування (щодо своїх підозр, можливих порушень, критеріїв ризику, інших проблемних питань у сфері запобігання та протидії);

7) наявні в суб'єкта первинного фінансового моніторингу процедури і канали (включаючи анонімні канали) надання працівниками суб'єкта первинного фінансового моніторингу повідомлень про порушення у сфері запобігання та протидії;

8) приклади порушень суб'єктами первинного фінансового моніторингу, іншими особами вимог законодавства у сфері запобігання та протидії, приклади заходів впливу за порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії.

7. План проведення навчальних заходів з питань запобігання та протидії, а також інформація, зазначена в пункті 6 цього розділу, зберігаються суб'єктом первинного фінансового моніторингу **не менше 5 років з часу проведення відповідного навчального заходу.**

ЗАВДАННЯ ТА ОBOB'ЯЗКИ СПФМ: ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення

Стаття 8. Завдання, обов'язки та права суб'єкта первинного фінансового моніторингу

1. Суб'єкт первинного фінансового моніторингу (крім спеціально визначених суб'єктів первинного фінансового моніторингу, що провадять свою діяльність одноособово, без утворення юридичної особи) з урахуванням вимог законодавства, результатів національної оцінки ризиків та оцінки ризиків, притаманних його діяльності, розробляє, впроваджує та оновлює правила фінансового моніторингу, програми проведення первинного фінансового моніторингу та інші внутрішні документи з питань фінансового моніторингу (далі - внутрішні документи з питань фінансового моніторингу) і призначає працівника, відповідального за його проведення (далі - відповідальний працівник).

Внутрішні документи з питань фінансового моніторингу повинні містити процедури, достатні для забезпечення ефективного управління ризиками, а також для запобігання використанню послуг та продуктів суб'єкта первинного фінансового моніторингу для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

Групи, учасниками яких є суб'єкти первинного фінансового моніторингу, розробляють та впроваджують єдині правила фінансового моніторингу, що, зокрема, включають процедуру використання інформації в межах групи з метою фінансового моніторингу. Такі правила поширюються на всіх суб'єктів первинного фінансового моніторингу, що входять до групи, їх філії та дочірні компанії, розташовані в інших країнах.

2) забезпечувати відповідно до вимог, встановлених відповідним суб'єктом державного фінансового моніторингу, належну організацію та проведення первинного фінансового моніторингу, що належним чином надасть можливість виявляти порогові та підозрілі фінансові операції (діяльність) незалежно від рівня ризику ділових відносин з клієнтом (проведення фінансових операцій без встановлення ділових відносин) та повідомляти про них спеціально уповноважений орган, а також запобігати використанню послуг та продуктів суб'єкта первинного фінансового моніторингу для проведення клієнтами фінансових операцій з протиправною метою;

Наприклад, бухгалтер ФОП, який надає бухгалтерські послуги та має відповідний КВЕД «бухгалтерські послуги», провадить свою діяльність одноособово (без працівників), то:

1. Не потрібно розробляти, впроваджувати, оновлювати правила внутрішнього фінансового моніторингу або іншого роду внутрішні документи.
2. Не потрібно уповноважувати/призначати когось «відповідальним за фінансовий моніторинг».

Якщо бухгалтерські послуги надає ТОВка, то має бути розроблені, впроваджені та оновляться відповідні внутрішні документи з бухгалтерського обліку, і має бути призначений відповідний відповідальний працівник.

Інші завдання та обов'язки ФОП та ТОВ, які надають бухгалтерські послуги, будуть ідентичними.

ЗАВДАННЯ ТА ОБОВ'ЯЗКИ СПФМ: ПРОВЕДЕННЯ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ.

Стаття 8. Завдання, обов'язки та права суб'єкта первинного фінансового моніторингу

3) забезпечувати функціонування належної системи управління ризиками, застосування у своїй діяльності **ризик-орієнтовного підходу** та вжиття належних заходів з метою мінімізації ризиків;

4) здійснювати належну перевірку нових клієнтів, а також існуючих клієнтів;

5) забезпечувати моніторинг фінансових операцій клієнта (у тому числі таких, що здійснюються в інтересах клієнта) на предмет відповідності таких фінансових операцій наявній у суб'єкта первинного фінансового моніторингу інформації про клієнта, його діяльність та ризик, включаючи в разі необхідності інформацію про джерело коштів, пов'язаних з фінансовою(ими) операцією(ями);

6) забезпечувати виявлення, зокрема з використанням засобів автоматизації, фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, до початку, у процесі, у день виникнення підозри, після їх проведення або під час спроби їх проведення чи після відмови клієнта від їх проведення;

7) забезпечувати реєстрацію фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, зокрема з використанням засобів автоматизації;

Ви не реєструєте їх у якомусь державному онлайн-кабінеті щодня. Ви ведете **внутрішній реєстр** у себе. Це може бути:

- **Спеціальна програма** (якщо ви купили софт для фінмоніторингу).
- **Excel-таблиця** (це і є «засоби автоматизації» для малого бізнесу).
- **Паперовий журнал** (але закон вимагає пріоритет автоматизації).

Ви вносите туди не всі проводки клієнта, а тільки ті, що:

- Підпадають під **порогові** (від 400 тис. грн за певними ознаками).
- Є **підозрілими** (ви помітили дивну схему в документах клієнта).

8) повідомляти спеціально уповноважений орган про:

а) порогові фінансові операції, що відповідають ознакам, визначеним абзацами **другим, третім і шостим** частини першої статті 20 цього Закону, - протягом п'яти робочих днів з дня їх проведення (спроби проведення);

б) порогові фінансові операції, що відповідають ознакам, визначеним абзацами **четвертим та п'ятим** частини першої статті 20 цього Закону, - не пізніше п'ятого робочого дня місяця, наступного за місяцем, в якому фінансові операції були здійснені;

в) підозрілі фінансові операції (діяльність) або спроби їх проведення незалежно від суми, на яку вони(а) проводяться, - негайно після виникнення підозри або достатніх підстав для підозри, а також надавати обґрунтовані висновки, копії документів та іншу інформацію, на основі яких сформовано підозру, та додаткову інформацію на запити спеціально уповноваженого органу;

г) *{Підпункт "г" пункту 8 частини другої статті 8 виключено Законом [№ 2571-IX від 06.09.2022](#) - щодо набрання чинності зміни див. [пункт 1 розділу II](#)}* про розбіжності між відомостями про кінцевих бенефіціарних власників клієнта, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, та інформацією про кінцевих бенефіціарних власників, отриманою суб'єктом первинного фінансового моніторингу в результаті здійснення належної перевірки клієнта, - не пізніше десятого робочого дня місяця, наступного за місяцем, в якому були виявлені розбіжності;

Великі грошові операції (від 400 тис. грн), пов'язані з готівкою, закордонними переказами, або в них беруть участь політично значущі особи (PEP) чи особи з країн, що не борються з тероризмом.

Будь-які підозрілі дії чи спроба провести підозрілу операцію — незалежно від суми.

Виявлено розбіжності по кінцевим бенефіціарним власникам.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СПФМ. РИЗИКИ ДЛЯ НЕПРИБУТКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

Кодекс України про адміністративні правопорушення

Стаття 166⁹. Порухення законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення

Порушення вимог щодо здійснення належної перевірки, вимог щодо виявлення належності клієнтів та інших визначених законом осіб до політично значущих осіб, членів їх сімей, осіб, пов'язаних з політично значущими особами; неподання, несвоєчасне подання, порушення порядку подання або подання центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, недостовірної інформації у випадках, передбачених законодавством; порушення вимог щодо створення (ведення) та зберігання документів (у тому числі електронних), записів, даних, інформації; порушення вимог щодо супроводження переказів інформацією про ініціатора та одержувача переказу; порушення вимог щодо відмови від встановлення (підтримання) ділових відносин (проведення фінансової операції); порушення порядку зупинення фінансових (фінансової) операцій (операції), а також порядку замороження або розмороження активів, що пов'язані з тероризмом та його фінансуванням, розповсюдженням зброї масового знищення та його фінансуванням; порушення вимог щодо виявлення та реєстрації фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, -

тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб суб'єктів первинного фінансового моніторингу, ліквідаторів або уповноважену особу Фонду гарантування вкладів фізичних осіб **від трьохсот до двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.**

Ненадання, несвоєчасне подання або подання недостовірної інформації, пов'язаної з аналізом фінансових операцій, що стали об'єктом фінансового моніторингу, довідок та копій документів (у тому числі тих, що містять інформацію з обмеженим доступом) на запит центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, -

тягнуть за собою накладення штрафу на посадових осіб підприємств, установ, організацій, громадян - суб'єктів підприємницької діяльності, які не є суб'єктами первинного фінансового моніторингу, від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення

Розділ VIII ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ, ВІДНОВЛЕННЯ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ВЛАСНИКІВ

Стаття 32. Відповідальність за порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії

За одне порушення не може бути застосовано більше одного штрафу.

6. Розрахунок суми штрафу у разі вчинення двох і більше видів порушень здійснюється шляхом додавання розмірів штрафів за кожний вид порушення.

У такому разі максимальна сума штрафу, яка може бути застосована до суб'єкта первинного фінансового моніторингу, **не може перевищувати:**

1) для суб'єктів первинного фінансового моніторингу, які є фінансовими установами, - 10 відсотків загального річного обороту, але не більше 7950 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

2) для інших суб'єктів первинного фінансового моніторингу - двократного обсягу вигоди, одержаної суб'єктом первинного фінансового моніторингу внаслідок вчинення порушення, а якщо сума такої вигоди не може бути визначена, - 1590 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Штрафи має сплачувати самостійно СПФМ (наприклад, бухгалтер ФОП). Зустрічались випадки, коли СПФМ пробували шантажувати своїх клієнтів (наприклад, неприбуткових організацій), щоб ті зібрали кошти для сплати за них коштів.

У таких випадках необхідно звертатись до правоохоронних органів та юристів.

НЕПРИБУТКОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ – КЛІЄНТИ СПФМ. БЛОКУВАННЯ РАХУНКІВ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення

31) **клієнт** - будь-яка особа, яка:

звертається за наданням послуг до суб'єкта первинного фінансового моніторингу;

користується послугами суб'єкта первинного фінансового моніторингу;

є стороною договору (для суб'єктів первинного фінансового моніторингу, щодо яких Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку відповідно до [статті 18](#) цього Закону виконує функції державного регулювання і нагляду);

52) представник клієнта - особа, яка на законних підставах має право вчиняти певні дії від імені **клієнта**;

63) учасники фінансової операції - **клієнт**, контрагент, а також особи, які діють від їх імені або в їхніх інтересах, або особи, від імені або в інтересах яких діють **клієнт**, контрагент;

19) **ділові відносини** - відносини між **клієнтом** та суб'єктом первинного фінансового моніторингу, пов'язані з діловою, професійною чи комерційною діяльністю суб'єкта первинного фінансового моніторингу, що виникли на підставі договору, в тому числі публічного, про надання (використання) фінансових або інших послуг, здійснення суб'єктом первинного фінансового моніторингу іншої діяльності (далі - послуги) та передбачають тривалість існування після їх встановлення;

Суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний під час здійснення ідентифікації **клієнта** інформувати його про покладені на такого суб'єкта первинного фінансового моніторингу зобов'язання щодо обробки персональних даних для цілей запобігання та протидії.

49) посилені заходи належної перевірки - заходи, що вживаються суб'єктом первинного фінансового моніторингу на основі ризик-орієнтованого підходу стосовно **клієнтів**, ділові відносини з якими (фінансові операції без встановлення ділових відносин яких) становлять високий ризик, є пропорційними виявленню ризикам та спрямовані на їх мінімізацію, у тому числі шляхом збільшення частоти та обсягу дій з моніторингу ділових відносин та збору додаткової інформації щодо ділових відносин;

34) належна перевірка - заходи, що включають:

ідентифікацію та верифікацію **клієнта** (його представника);

встановлення кінцевого бенефіціарного власника **клієнта** або його відсутності, у тому числі отримання структури власності з метою її розуміння, та даних, що дають змогу встановити кінцевого бенефіціарного власника, та вжиття заходів з верифікації його особи (за наявності);

встановлення (розуміння) мети та характеру майбутніх ділових відносин або проведення фінансової операції;

проведення на постійній основі моніторингу ділових відносин та фінансових операцій **клієнта**, що здійснюються у процесі таких відносин, щодо відповідності таких фінансових операцій наявній у суб'єкта первинного фінансового моніторингу інформації про **клієнта**, його діяльність та ризик (у тому числі, в разі необхідності, про джерело коштів, пов'язаних з фінансовими операціями);

забезпечення актуальності отриманих та існуючих документів, даних та інформації про **клієнта**;

Стаття 15. Відмова від встановлення (підтримання) ділових відносин, проведення фінансової операції

1. Суб'єкт первинного фінансового моніторингу зобов'язаний відмовитися від встановлення (підтримання) ділових відносин/відмовити клієнту у відкритті рахунка (обслуговуванні), у тому числі шляхом розірвання ділових відносин, закриття рахунка/відмовитися від проведення фінансової операції у разі:

Стаття 23. Зупинення фінансових операцій

1. Суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що здійснює або забезпечує здійснення фінансових операцій, має право зупинити здійснення таких операцій, якщо вони є підозрілими, та зобов'язаний зупинити такі фінансові операції у разі виникнення підозри, що вони містять ознаки вчинення кримінального правопорушення, визначеного [Кримінальним кодексом України](#).

Неприбуткові організації, які НЕ мають КВЕДів, що підпадають від вимоги ст. 6 ЗУ № 361, НЕ є СПФМ, є просто клієнтами СПФМ. Такі неприбуткові організації НЕ зобов'язані створювати/затверджувати внутрішні політики щодо проведення будь яких дій з фінансового моніторингу. У той час рекомендується впроваджувати окремі процедури щодо фінансового моніторингу у внутрішніх документах.

ІСТОРИЯ ВИНИКНЕННЯ ТЕРМІН «КІНЦЕВИЙ БЕНЕФІЦІАРНИЙ ВЛАСНИК» (КБВ)

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення

м. Київ
6 грудня 2019 року
№ 361-IX

і, поточна редакція – Редакція від 01.01.2026, підстава - [4622-IX](#)

30) кінцевий бенефіціарний власник - будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив (контроль) на діяльність клієнта та/або фізичну особу, від імені якої проводиться фінансова операція.

Кінцевим бенефіціарним власником є:

для юридичних осіб - будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив на діяльність юридичної особи (в тому числі через ланцюг контролю/володіння);

для трастів, утворених відповідно до законодавства країни їх утворення, - засновник, довірчий власник, захисник (за наявності), вигодоодержувач (вигодонабувач) або група вигодоодержувачів (вигодонабувачів), а також будь-яка інша фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив на діяльність трасту (в тому числі через ланцюг контролю/володіння);

для інших подібних правових утворень - особа, яка має статус, еквівалентний або аналогічний особам, зазначеним для трастів.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму

попередня редакція – **Нова редакція** від 20.08.2010,

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення

06.02.2015

Редакція, підстава - 78-VIII

Набрання чинності

Стан: Чинний

20) кінцевий бенефіціарний власник (контролер) - фізична особа, яка незалежно від формального володіння має можливість здійснювати вирішальний вплив на управління або господарську діяльність юридичної особи безпосередньо або через інших осіб, що здійснюється, зокрема, шляхом реалізації права володіння або користування всіма активами чи їх значною часткою, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування, а також вчинення правочинів, які надають можливість визначати умови господарської діяльності, давати обов'язкові до виконання вказівки або виконувати функції органу управління, або яка має можливість здійснювати вплив шляхом прямого або опосередкованого (через іншу фізичну чи юридичну особу) володіння однією особою самостійно або спільно з пов'язаними фізичними та/або юридичними особами часткою в юридичній особі у розмірі 25 чи більше відсотків статутного капіталу або прав голосу в юридичній особі.

При цьому **кінцевим** бенефіціарним власником (контролером) не може бути особа, яка має формальне право на 25 чи більше відсотків статутного капіталу або прав голосу в юридичній особі, але є агентом, номінальним утримувачем (номінальним власником) або є тільки посередником щодо такого права;

20) контроль юридичної особи - пряме або опосередковане володіння фізичною особою самостійно чи спільно з близькими родичами часткою в юридичній особі, що відповідає еквіваленту 50 та більше відсотків статутного капіталу або голосів юридичної особи, або незалежна від формального володіння можливість здійснювати будь-яким чином вирішальний вплив на управління чи на діяльність юридичної особи;

21) контроль фізичної особи - можливість вирішального впливу на фінансові операції цієї особи незалежно від фактичного володіння активами фізичної особи;

22) контролер - особа, яка здійснює контроль;

24) вигодоодержувач - особа, на користь або в інтересах якої проводиться фінансова операція;

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму

{ Пункт 22 частини першої статті 1 в редакції Закону N 1701-VII ([1701-18](#)) від 14.10.2014 }

22) кінцевий **вигодоодержувач** юридичної особи - фізична особа, яка незалежно від формального володіння має можливість здійснювати вирішальний вплив на управління або господарську діяльність юридичної особи безпосередньо або через інших осіб, що здійснюється, зокрема, шляхом реалізації права володіння або користування всіма активами чи їх значною часткою, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування, а також вчинення правочинів, які надають можливість визначати умови господарської діяльності, давати обов'язкові до виконання вказівки або виконувати функції органу управління, або яка має можливість здійснювати вплив шляхом прямого або опосередкованого (через іншу фізичну чи юридичну особу) володіння однією особою самостійно або спільно з пов'язаними фізичними та/або юридичними особами часткою в юридичній особі у розмірі 25 чи більше відсотків статутного капіталу або прав голосу в юридичній особі.

При цьому фізичною особою - кінцевим вигодоодержувачем юридичної особи не може бути особа, яка є агентом, номінальним утримувачем (номінальним власником) або є тільки посередником щодо такого права;

Станом на 2010 рік були терміни «контролер» та «вигодоодержувач». У 2014 році термін сформувався у «кінцевий вигодоодержувач». Вже у 2015 році цей термін трансформувався у «кінцевий бенефіціарний власник».

КІНЦЕВИЙ БЕНЕФІЦІАРНИЙ ВЛАСНИК НЕПРИБУТКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення

Кінцевим бенефіціарним власником є:

для юридичних осіб - будь-яка фізична особа, яка здійснює вирішальний вплив на діяльність юридичної особи (в тому числі через ланцюг контролю/володіння);

КБВ = особа, яка контролює діяльність юридичної особи, при цьому може залишатись невідомою особою для контрагентів цієї юридичної особи

КБВ = «Карабас Барабас», що змушує танцювати ляльок на сцені цирку.

Для більшості неприбуткових організацій її керівні органи, члени/учасники не мають ознак кінцевих бенефіціарних власників.

Для неприбуткових організацій саме благодійники (грантодавці) встановлюють цілі/напрямки, на витрачаються ресурси/кошти.

КАБІNET МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
І НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 19 вересня 2023 р. № 1011
Київ

Про затвердження Методології визначення юридичною особою кінцевого бенефіціарного власника

Особливості визначення кінцевого бенефіціарного власника неприбуткової організації - юридичної особи

35. Дослідження інформації на наявність ознак вирішального впливу здійснюється з урахуванням характеру (вигоди, інтересу) та міри (рівня, ступеня) такого впливу, встановленої законодавством заборони розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників/учасників/членів, членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб, працівників (крім оплати їх праці, нарахування єдиного соціального внеску).

Не вважається розподілом отриманих доходів (прибутків) фінансування видатків на утримання організації, реалізацію мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених установчими документами неприбуткової організації.

36. З метою визначення кінцевого бенефіціарного власника досліджується інформація щодо основної мети утворення та діяльності неприбуткової організації, її активів, основних джерел надходження активів, осіб, що перераховують такі активи (рухоме/нерухоме майно) на користь такої організації та осіб - отримувачів основної частини активів (рухомого/нерухомого майна). При цьому аналізуються зв'язки між особами, які здійснюють вирішальний вплив на діяльність організації, а також особами, які перераховують активи (рухоме/нерухоме майно) на користь такої організації, що є основним джерелом надходження активів до організації, або особою - отримувачем основної частини активів (рухомого/нерухомого майна).

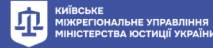
37. У випадку відсутності ознак, визначених пунктом 34 цієї Методології, та будь-яких сумнівів щодо того, чи є встановлена особа кінцевим бенефіціарним власником, досліджується інформація про осіб, які обіймають посади в керівництві організації та мають право представляти організацію без довіреності.

СТРУКТУРА ВЛАСНОСТІ ПРО ВІДСУТНІСТЬ КБВ.

ПРО УПРАВЛІННЯ

ЗВЕРНЕННЯ

ПУБЛІЧНА ІНФОРМАЦІЯ

НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ

ВАКАНСІЇ

ПОСЛУГИ

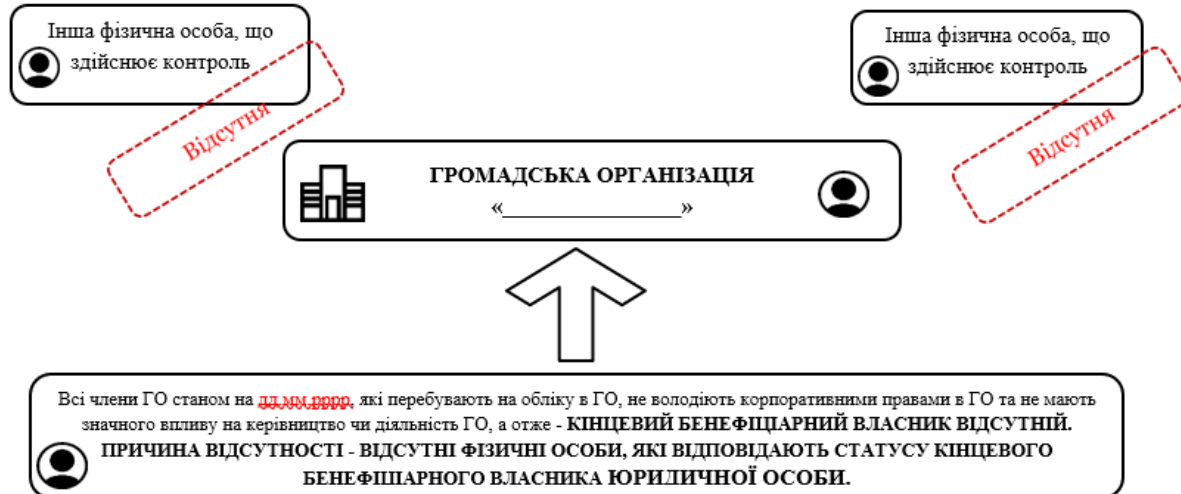
https://centraljust.gov.ua/zrazok_zayavy

СХЕМАТИЧНЕ ЗОБРАЖЕННЯ СТРУКТУРИ ВЛАСНОСТІ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «_____» (зразок)

Зразок

СХЕМАТИЧНЕ ЗОБРАЖЕННЯ СТРУКТУРИ ВЛАСНОСТІ ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «_____» (далі – ГО)

Структура власності за формою та змістом, визначеними відповідно до частини четвертої Розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» та наказу Міністерства фінансів України від 19 березня 2021 року № 163 «Про затвердження Положення про форму та зміст структури власності»

Засновник/або уповноважена особа _____

(особистий підпис)

(прізвище, ім'я та по батькові)

ДЛММ.РРДВ

Структура власності «про відсутність КБВ» підходить для громадських організацій та спілок, а також для благодійних та релігійних організацій також. Зразок форми можна знайти на сайтах юстиції.

Краще НЕ вписувати кількість членів/учасників, бо члени/учасники можуть змінитись, а переподати нову структуру, якщо нічого не змінюється по суті (КБВ не з'являються) – не вийде (відсутня процедура).

Також краще не вписувати персональні дані членів/учасників, бо структури власності розміщуються у вільному доступі (наприклад, структури власності будь якої юридичної особи можна на youcontrol) .

Контакти

*ДО НОВИХ ЗУСТРІЧЕЙ!
ЧЕКАЄМО ВАС НА ПРАВОВОМУ ІНКУБАТОРІ 2026 РОКУ!*

www.uny.org.ua

www.youtube.com/@NGO_UNY

https://t.me/lawyer_for_NGOs

www.facebook.com/ngouny

ngo.ukraine.needs.you@gmail.com

office@uny.org.ua

+380950007370

